

Vasa äldreråds initiativ (23.11.2021)

Svar på Vasa äldreråds initiativ om inrättande av vakans som äldreombudsman i Österbottens välfärdsområde

Vasa äldreråd föreslår i sitt initiativ att en vakans som äldreombudsman ska inrättas i välfärdsområdet. Äldreombudsmannen skulle ha till uppgift att se till att äldre på individnivå får den service som fastställs i lag. Dessutom skulle äldreombudsmannen ha till uppgift att minska marginaliseringen bland äldre. Äldreombudsmannen skulle arbeta i nätverk och som sakkunnig samt lyfta fram frågor som berör äldre. Äldreombudsmansverksamheten i Tammerfors stad nämns som ett exempel på en dylik verksamhet. Tammerfors stad har haft två äldreombudsmän med uppgift att ta emot och behandla respons, sköta medling och informationsverksamhet, medverka i tillsynen av kvalitetsarbetet, utarbeta broschyrer och handböcker samt samarbeta med organisationer och serviceproducenter. Äldreombudsmännen har också svarat för rapporteringen om verksamheten. Äldreombudsmännens uppgifter har inte ersatt de uppgifter som sköts av patient- och socialombudsmän. Eläkeliitto har också en äldreombudsman.

Den nationella äldreombudsmannen Päivi Topo började i sin tjänst 15.1.2022. Hon har till uppgift att främja tillgodoseendet av de äldres rättigheter och bästa, men också att se till att de äldres ställning och rättigheter iaktas i lagstiftningen och det samhällsliga beslutsfattandet. Äldreombudsmannen är en självständig och oberoende myndighet vars uppgift har fastställts i lagen om äldreombudsmannen. Den här uppgiften är nationell, och i lagstiftningen fastställs inget om att välfärdsområdena specifikt skulle vara ansvariga att inrätta motsvarande vakanser.

Enligt de nationella, strategiska linjedragningarna strävar man efter ett äldrevänligt Finland. Målet är bland annat bidra till att de äldre ska få en bättre funktionsförmåga och fler levnadsår samt ett äldrevänligt boende och äldrevänliga boendemiljöer. För att uppnå det här målet krävs det förebyggande och föregripande angreppssätt men också att den åldrande befolkningen uppmärksammas allsidigt i samband med planering, beslutsfattande och genomförande. Nu när ansvaret för social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena är det viktigt att också kommunerna förbereder sig på att främja självständigheten och välbefinnandet hos den åldrande befolkningen men också på att stöda äldre så att de kan bo hemma så länge som möjligt. De äldres ärenden främjas alltså både nationellt och lokalt, och det här är inget som enbart social- och hälsovården ska handha.

Österbottens välfärdsområde inledde sin verksamhet i början av år 2023. I samband med organiseringen av ansvaret för social- och hälsovården togs invånarnas och olika åldersgruppers särdrag i beaktande i välfärdsområdets organisationsstruktur. Organisationen indelades i tre sektorer utgående från befolkningen och serviceproduktionen (1. barn, unga och familjer, 2. vuxna och 3. äldre). På så sätt ville man se till att de särdrag som anknyter till behoven i de olika åldersgrupperna också blir beaktade på befolkningsnivå. Sektordirektörerna ansvarar alltså för egen del för de linjedragningar som anknyter till dessa åldersgrupper samt har en sakkunnigroll gentemot beslutsfattandet och nätverken i välfärdsområdet.

För närvarande ser välfärdsområdets ledningsgrupper till att det sektorsövergripande perspektivet blir iakttaget när de äldres ställning och rättigheter ska tryggas i Österbottens välfärdsområde. I serviceproduktionen har man tillgång till den expertis som behövs för att de äldre ska få en individuell service och vård. Ansvaret för dessa uppgifter innehas av ansvariga tjänsteinnehavare

och anställda i respektive serviceuppgift. För att trygga befolkningens delaktighet har välfärdsområdet tillsatt klientråd och organ. Dessutom erbjuds också tjänster som tillhandahålls av social- och patientombudsmän.

I Österbottens välfärdsområde har främjandet av de äldres frågor iakttagits på såväl befolknings- och individnivå. För närvarande finns det inget behov av att inrätta en separat uppgift för en äldreombudsman eller ett äldreombud i Österbottens välfärdsområde. Alternativt kunde uppgiften med tanke på de äldres verksamhetsmiljö och främjandet av välbefinnandet hos äldre arrangeras inom ramen för de helheter som anknyter till kommunens eller kommunernas gemensamma arbete som görs i syfte att främja hälsan och välfärden.